

Аніщенко О.В. Технології професійного розвитку дорослих як наукова міждисциплінарна проблема / О.В. Аніщенко // Освіта впродовж життя: вимоги часу: матеріали VI Всеукраїнських педагогічних читань до 95-річчя від дня народження видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [кол. авторів]; заг. ред. Л.Б. Лук'янової, О.В. Аніщенко. – К.; Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2014. – С. 46-48.

АНИЩЕНКО Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДОРΟΣЛИХ ЯК НАУКОВА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРОБЛЕМА

Для особистості працівника професійний розвиток стає нагальною необхідністю замість бажаного явища, ігнорування якої призводить до втрати кваліфікації, швидкого професійного «старіння». Стрімкі темпи соціально-економічних, політичних, технологічних зрушень актуалізують сформованість певних навичок пошуку та обробки інформації, роботи зі знаннями, індивідуальної і групової рефлексії. Результатом такої рефлексії мають бути дії – інновації – нові технології роботи.

Акцентуємо увагу на тому, що професійний розвиток особистості – процес гетерохронний, асинхронний, що має тісний взаємозв'язок із загальним розвитком, спрямований головним чином на підвищення майстерності, підтримку системи професійних знань, навичок і вмінь в актуальному стані, розвиток здібностей, ключових для професійної діяльності. Професійний розвиток особистості в організаціях складається з ряду взаємопов'язаних циклів:

- індивідуальний розвиток через навчання;
- навчання і розвиток у групах;
- організаційне навчання й розвиток;
- міжорганізаційних (корпоративне, галузеве, мережеве) навчання й розвиток [2, с. 12].

Сутність професійного розвитку полягає у цілеспрямованості процесу формування, актуалізації і прирощення професійних якостей дорослих і кваліфікаційно-посадового зростання, що здійснюється відповідно до ускладнення професійних завдань і функцій і зумовлений необхідністю підвищення ефективності професійної діяльності. Особливу значимість у ході професійного розвитку має обґрунтування узгодження інтересів, взаємовигідності та відповідальності дорослих за досягнення високого рівня професійного розвитку і підвищення ефективності праці.

Професійний розвиток особистості є складним феноменом, дослідження якого вимагає урахування результатів наукових пошуків різних наук, галузей знання – соціології, психології, педагогіки, акмеології, філософії та ін. Водночас технології професійного розвитку дорослих можна вважати науково обґрунтованим, якщо воно проектується й реалізується із урахуванням сучасних досягнень науки і практики та комплексу факторів, які дозволяють досягти максимальних результатів. Проілюструємо зазначене вище на прикладі педагогічних наук.

У контексті *загальної педагогіки* насамперед йдеться про оптимальне моделювання педагогічного процесу і конкретних організаційних форм навчання, а також про дотримання психолого-педагогічних принципів. Виходячи з основних *принципів дидактики* як розділу педагогіки, актуалізується необхідність поєднання різних видів діяльності, використання інтерактивних технологій професійного розвитку дорослих.

Результати наукових пошуків з *педагогіки праці* присвячені дослідженню впливу праці на людину, а також на професійну підготовку і виховання майбутніх спеціалістів. За Н.Г. Ничкало [3], педагогіка праці тісно пов'язана зокрема із психологією, медициною, філософією й фізіологією праці, економікою, менеджментом, ергономікою, антропологією, політичними науками. У контексті проблеми технологій професійного розвитку дорослих цей напрям охоплює зміст і форми виховання людини «за допомогою роботи і для роботи», мотивацію трудової діяльності, що в кінцевому результаті створює підґрунтя для забезпечення сприятливих умов праці [4].

Усе більшого теоретичного й практичного значення набувають

результати досліджень з *порівняльної педагогіки*. Вона дозволяє вивчати досвід зарубіжних країн з метою адаптації і подальшого запровадження раціональних ідей у вітчизняну практику.

Педагогічна етика як розділ етичної науки, галузь професійної етики вивчає елементи суспільної моралі в умовах педагогічного процесу й відображає особливості функціонування моралі в умовах цілісного педагогічного процесу, різнобічні аспекти моральної діяльності педагога [1, с. 37]. У контексті досліджуваної проблеми дотримання правил педагогічної етики сприяє поновленню адаптаційних ресурсів і можливостей тих, хто навчається, формуванню їхньої адекватної самооцінки, сприятливого мікроклімату у колективі.

Ми вбачаємо значну продуктивність психолого-педагогічних, порівняльних та інших досліджень у подальшій інтеграції результатів різних наук, що досліджують багатоаспектність проблеми розробки і впровадження технологій професійного розвитку дорослих.

Література

1. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. / Г.П. Васянович. – Л. : Норма, 2005. – 344 с.
2. Дремова Ю.Г. Профессиональное развитие личности в организациях на основе технологий управления знаниями: дисс. ... канд. социол. наук 22.00.08 / Юлия Геннадиевна Дремова. – М., 2008. – 176 с.
3. Ничкало Н.Г. Професійна педагогіка в інформаційно-технологічному суспільстві / Н.Г. Ничкало // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 24-26 жовтня 2007 р.). – Хмельницький : Авіст, 2007. – С. 88-94.
4. Щепаник Э. Общая педагогика и педагогика труда / Э.Щепаник // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, 2004. – №4. – С. 105-118.